

Jsem hrdý na svého brácha

Max Ščur (24), Bělorusko

Narodil jsem se v Brestu, což je nejzápadnější město celého bývalého SSSR. Mám o pět let mladšího bratra a o osm let mladší sestru. Ti zůstali s rodiči v Bělorusku.

V Brestu jsme měli rockovou kapelu, psal jsem a publikoval básničky. Vyrůstal jsem v době přestrojky, mnoho věcí se měnilo. Jako studenti jsme se hodně bouřili. Chtěli jsme volitelné předměty, zastali jsme se učitelky. Fandili jsme revoluci v Československu.

Odešel jsem studovat španělštinu na univerzitu do Minsku. Minsk byl větší a důležitější svět než Brest. Zajímalo mě především umění a divadlo. Chtěl jsem se vyvíjet. Kolo dějin se ale otočilo zpátky. V roce 1994 se k moci dostal Lukašenko a znovu zavedl totalitu. Jako studenti jsme cítili, že se tomu musíme postavit na odpor. Založili jsme spolek Červonyj žond. Byli jsme velmi mladí – nedychtili jsme po moci, ale toužili, aby běloruská společnost zůstala otevřená, demokratická. Chtěli jsme ovlivnit způsob myšlení mladých lidí. Aby přestali věřit oficiální propagandě a ideologickým šablonám.

Připravili jsme představení, kterého jsem byl autorem a režisérem. Bylo hodně politicky zaměřené a brzy se o něj začala zajímat i KGB. Trvalo rok, než na mě přišli. Dostal jsem na vybranou: buď vyhození ze školy a trestní stíhání, nebo spolupráce jako informátor KGB. Bylo mně 20 let a do tohoto okamžiku jsem politiku bral trochu jako hru. Najednou jsem pochopil, že to vlastně žádná hra není a dostal jsem strach a pocit, že se musím zachránit.

Utekl jsem během dvou dní. Rodičům jsem řekl všechno. Chvilku to trvalo, ale pochopili mě. Teď je to pro ně dvojnásob těžké, maminka musí dvakrát do roka na policii a žvanit, že nic neví. Jsem hrdý na svého brácha. Sice stále žije v Brestu, ale už je hodně politicky aktivní.

Max často vystupuje na setkání krajanů. Hraje a zpívá nejen běloruské národní písně, ale také vlastní hudbu a texty v běloruštině i češtině.

Jsem hrdý na svého bráchu

Jsem šťastný, že jsem v Česku. Mám výhrady třeba k české byrokracii. Ale kultura je v Česku skvělá, mně velmi blízká. Na rozdíl od té neustále rusifikované, jednotvárné v Bělorusku.

Homogenní kultura má menší vývojový potenciál než kultura heterogenní. Česká kultura by nemohla být tak vyvinutá, kdyby se v minulosti Češi nemísili s Židy, Rakušany a jinými národy. Je dobré si uvědomit, že češství nic nehrozí. Češi by se měli změnit v jediném – měli by si uvědomit, že češství je nezničitelné. Stejný problém řeší Bělorusové. Musí si uvědomit, že národní povaha nepochází z davu, ale z povahy, kvality každého jednotlivce.

Kdyby nebylo Lukašenka, zabýval bych se úplně jinými věcmi než politikou. I v Česku je moje činnost hodně politická – posílám domů články o politické situaci v zemi, píši román, který kriticky hodnotí situaci v Bělorusku. Vyjde v běloruštině – lidé u nás takovou knihu potřebují daleko víc než Češi. Překládám do běloruštiny knížky z češtiny i jiných jazyků – třeba Hrabala nebo Alenku v říši divů. Chystám internetovou stránku plnou reflexí na běloruskou situaci. A se svojí ženou Lowou chceme vydat knížku pro děti. Nevím, jestli se tím dá uživit. Prodávat ji v běloruských knihkupectvích nepůjde, protože stát má na distribuci monopol. Takže to bude trochu samizdat.

Díky azylu mám v Česku životní jistotu. Na Filosofické fakultě v Praze pokračuji ve studiích španělštiny a španělské literatury. Můj život tady je takový, jaký jsem vždy chtěl mít – normální, řádný. Těším se, až se dokáži realizovat. Být prospěšný běloruské i české společnosti ve věci, kterou umím, ve svém oboru.

